

FŐVÁROSI ÍTÉLŐTÁBLA

18.Pf.21.306/2016/6. szám

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Domina Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Domina László Béla ügyvéd; címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a Lang Norina Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lang Norina ügyvéd; címe) által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Székesfehérvári Törvényszék 27.P.20.982/2015/15. számú ítélete ellen a felperes részéről 18. sorszám, az alperes részéről pedig 16. és 22. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja, az alperes marasztalását 200 000 (kettőszázezer) Ft-ra leszállítja, mellőzi az alperes perköltség megfizetésére kötelezését, és az általa megtérítendő kereseti illeték összegét 75 000 (hetvenötezer) Ft-ra felemeli. Megállapítja, hogy a felek az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk tartoznak viselni.

Kötelezi a felperest, hogy az államnak, az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívására fizessen meg 104 994 (száznégyszer-kilencszázkilencvennégy) Ft kereseti illetéket; egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50 000 (ötvenezer) Ft másodfokú perköltséget, és térítsen meg az államnak, az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívásra 212 960 (kettőszáztizenkettőezer-kilencszázhatvan) Ft fellebbezési illetéket.

Megállapítja, hogy 35 040 (harmincötezer-negyven) Ft fellebbezési illetéket az állam visel.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes üzletvezetése mellett működő, 25 %-ban a felperes tulajdonát képező **"B"** Kft. 2013-ban megvette a szám alatti (..... belterület **x1.** hrsz.-ú) ingatlant. Ezen az ingatlanon korábban vendéglátóipari egység működött, amit a felperes cége felújított és **"B"** csárda néven újraindított.

Sz-on a B-i úttal párhuzamosan, a **x2.** és a **x3.** hrsz.-ú ingatlanok mögött található a **x4** hrsz. alatti beépítetlen terület, amely 1991. óta Megyei Jogú Város Önkormányzatának a tulajdonában áll. Ennek a szomszédságában vannak a **x5.** és a **x6.** hrsz.-ú (.....szám alatti) ingatlanok; előbbi ingatlan tulajdonosa az alperes.

A városrendezési tervben felmerült, hogy a **x4** hrsz.-ú ingatlan, valamint a folytatásában lévő területrészek felhasználásával egy utat építenek ki, amely a B.... úttal párhuzamosan vezetne és a **S** útba torkolna, így biztosítva közvetlen kijárást a **x5.** és a **x6.** hrsz. alatti ingatlanok tulajdonosainak. Ez a rendezési tervben szereplő elképzelés végül nem valósult meg.

Az önkormányzat városrendezési bizottsága 2001-ben döntést hozott arról, hogy a **x4** hrsz. alatti beépítetlen területet a **x2.** és a **x1.** hrsz. alatti ingatlanok tulajdonosainak bérbe adja azzal, hogy a mögöttük található két ingatlan tulajdonosának kijárást kell biztosítaniuk.

Az alperes 2005-ben, 2010-ben és 2012-ben is kezdeményezte a terület rendezését, álláspontja szerint ugyanis az önkormányzat a használat miatt kártalanítással tartozik neki és a szomszédjának.

A "**B**" Kft. 2014. március 28-án bérleti szerződést kötött Megyei Jogú Város Önkormányzatával; a szerződés alapján a felperes cége a **x4** hrsz. alatti területből 260 m² területet parkoló céljára bérbe vett. Ez a parkoló a **x1.** és a **x6.** hrsz. alatti ingatlanok között helyezkedik el.

A parkolót a "**B**" Kft. elkerítette.

Az alperes kijárását, ingatlana használatát a kerítés közvetlenül nem érinti, de a kerítésépítés ellen a kezdetektől tiltakozott, azt előbb markolóval próbálta kiszedni, majd 2014. július 12-én elkezdte elbontani. Emiatt a "**B**" kft. feljelentette az alperest, akit a Székesfehérvári Járásbíróság 2015. július 13. napján jogerőre emelkedett, 26.Sze.8187/2014/4. számú végzésével rongálás miatt 10 000 Ft bírsággal sújtott.

Az alperes 2015. év tavaszán-nyarán az alábbi tartalmú, A/4-es méretű szórólapot helyezte ki Sz. több pontján, az ún. **Ö** és a B. út környékén, a B. úti, a **L** úti buszmegállóban, a környék buszmegállóiban, a **Knél** lévő postánál, a B. út belváros közeli részén, az **I** áruháznál és a **P** úti orvosi rendelőnél:

„Figyelem! felperes neve a város díszpolgára **Ö** "**B**"csárda új vélt tulajdonosa milliárdos megnyitotta. Erőszakkal önkényesen az önkormányzat által 2001-óta rendezetlen útingatlant foglalt el ismételt parkolónak. És zárt be két lakást, amivel vagyonával tartozik. A tulajdon és bérleti jogot önkormányzaton keresztül kaphat miután a bezárt lakások kártalanítását az önkormányzat kifizette. Semminemű engedéllyel nem rendelkezik, illegálisan helyezte üzembe a vendéglőt. Önkormányzat nevével visszaélt. Aki tud valamit tenni az ügy érdekében az kérem segítsen."

A szórólapon 3 fényképfelvétel szerepel, az egyik alatt az alábbi szöveg olvasható: 2001-es felvétel, a mellette lévő fényképfelvétel alatt az áll, hogy 2014-es felvétel, alattuk egy harmadik fényképfelvétel található, ez alatt nincs szöveg; azon az alperes is szerepel.

A felperes közismert sportoló, korábban évtizedekig jégkorongozott, emellett Sz. díszpolgára.

Az alperes ellen a.... Megyei Kormányhivatal Járási Hivatal Gyámhivatali Osztályán 2016-ban gondnokság alá helyezési eljárás indult.

Köztudomású tényként bizonyítottanak elfogadható immateriális sérelmet okoz, ha egy ismert és elismert sportolóról, aki egy vendéglőt is üzemeltet, a város több pontján kihelyezett szórólapon valótlanul azt állítják, hogy a vendéglőjét „illegálisan helyezte üzembe”, „semminemű engedéllyel” nem rendelkezik, illetőleg azt az ingatlant, ahol a vendéglő található, „erőszakkal, önkényesen vette igénybe.” Ez a felperes belső (lelki) egyensúlyában nyilvánvalóan kedvezőtlen változásokat idéz elő.

A felperes - az elégtételadás módja tekintetében pontosított - keresetében a fentebb idézett tartalmú szórólap miatt jóhírneve és becsülete megsértésének a megállapítását, az alperes további jogsértéstől való eltiltását, valamint az arra való kötelezését kérte, hogy az alperes a saját költségén jelentesse meg az ítélet jogsértést megállapító részét a **Y** Hírlapban.

Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest 3 000 000 Ft sérelemdíj, valamint az általános forgalmi adóval növelt ügyvédi munkadíjából álló perköltsége megfizetésére.

A felperes előadta, hogy Sz-on ismert személy, életvitelét a szabálykövetés jellemzi, így különösen sérelmes volt a számára ennek a szórólapnak a megjelenése.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

A Székesfehérvári Törvényszék 27.P.20.982/2015/15. számú ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes jóhírnevét és becsületét azzal, hogy a 2015. évben terjesztett szórólapokon valótlanul állította: a felperes erőszakkal, önkényesen vett igénybe ingatlant, semminemű engedéllyel nem rendelkezik, illegálisan helyezte üzembe a **"B"** csárda vendéglőt. Az alperest eltiltotta a további jogsértéstől, és kötelezte, hogy az ítéletnek a jogsértés megállapítására vonatkozó rendelkezését az ítélet jogerőre emelkedését követő 15 napon belül a **Y** Hírlapban fizetett hirdetés formájában tegye közzé. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 500 000 Ft sérelemdíjat, valamint 30 000 Ft perköltséget, és az államnak, külön felhívásra térítsen meg 36 000 Ft illetéket. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Indokolásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §-ának (1) bekezdését, 2:45. §-ának (1) és (2) bekezdéseit, 2:51. §-ának (1) bekezdését, valamint 2:52. §-át felhívva kifejtette, hogy az alperes által közzétett szórólapon megjelöltek egyáltalán nem fedik a valóságot, ugyanis a felperes nem erőszakkal és önkényesen foglalta el a területet, és nem illegálisan, engedély nélkül helyezte üzembe a **"B"** csárdát, hanem cége, a **B** Kft. bérleti szerződést kötött az önkormányzattal, tehát a **B** Kft. a területet teljes joggal vette birtokba és kerítette körül. Mindezekre tekintettel megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes jóhírnevét és becsületét, az alperest eltiltotta a további jogsértéstől, illetőleg kötelezte arra, hogy a felperesnek az általa igényelt módon adjon elégtételt.

A sérelemdíj mértékének a meghatározásánál a következőket vette figyelembe: a meghallgatott tanúk azt vallották, hogy a szórólapok több helyen, lényegében az ún. **Ö** és a **B**. út környékén voltak fellelhetőek. A törvényszék szerint azt nem lehet megállapítani, hogy a plakáton terjesztetteket az emberek elhitték-e avagy sem, azonban azok nem

vitásan alkalmasak voltak arra, hogy az egyébként köztisztelőben álló felperes megítélését súlyosan rontsák.

A bíróság a sérelemdíj mértékénél figyelembe vette a felróhatóság mértékét is. A gyámhatósági iratok tartalmából, illetőleg az alperesnek a tárgyaláson tett nyilatkozataiból is megállapíthatóan az alperes a **x4** hrsz. alatti beépítetlen terület tekintetében tévedésben van, meggyőződéssel hiszi, hogy az jelen pillanatban is **T. P.**, valamint az alperes osztatlan közös tulajdona. Ebben az elképzelésében az elé tárt dokumentumok alapján sem lehetett őt megingatni. Mind a gyámhatósági iratokban fellelhető hozzátartozói vallomások, mind az alperes személyes nyilatkozata arra utal, hogy ebben a körben az alperes beszámítási képessége korlátozott, a tudata beszűkült. A törvényszék szerint ebből következően az alperes esetében kisebb a felróhatóság mértéke, beszámítási képességének a korlátozott volta azonban nem zárja ki az alperes felelősségét, a polgári jogi felelősség ugyanis nem az egyénhez igazított, a polgári jogi viszonyokban az egyén magatartásának - a Ptk. 1:4. §-ának (1) bekezdése értelmében - egy általános elvárhatóságnak kell megfelelnie.

A törvényszék a sérelemdíj összegének a meghatározása során arra is figyelemmel volt, hogy a sérelemdíj nemcsak a sértettet érő hátrány kompenzálására, hanem a sérelmet okozó büntetésére is szolgál, így olyannak kell lennie, amely a jogsértőt a további jogsértéstől megfelelő erővel visszatartja. Ezeket a szempontokat mérlegelve a törvényszék a felperes részére 500 000 Ft sérelemdíjat ítelt meg.

A perköltségviseléssel kapcsolatos döntését a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 78. §-ának (1) bekezdésére, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ára, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésére alapította.

Az elsőfokú ítélet ellen mind a felperes, mind az alperes fellebbezett.

A felperes fellebbezésben az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a megítélt sérelemdíj összegének 3 000 000 Ft-ra történő felemelését, és az alperes általános forgalmi adóval növelt ügyvédi munkadíjból álló perköltségében marasztalását kérte.

Előadta, hogy az alperes a szórólapot Sz. több pontján függesztette ki, azok széles körben váltak ismertté, a szórólap tartalma beszédtemává vált és visszhangot váltott ki.

Hangsúlyozta, hogy a felperes Sz.on közismert és köztisztelőben álló személy, a város díszpolgára és a magyar jégkorongsport kiválósága. A felperes neve a magyar sportéletben és a magyar közéletben is közismert, a felperes kifejezetten jó hírnévnek örvend.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, az elégtételadás módja tekintetében a **Y** Hírlapban, fizetett hirdetés útján való közzététel helyett szórólapokon történő elégtételadására kötelezését, valamint elsődlegesen sérelemdíj fizetésére kötelezésének a mellőzését, másodlagosan a sérelemdíj összegének a leszállítását kérte.

Álláspontja szerint a törvényszék ítéletének a „jóvátétellel” (elégtételadással) kapcsolatos rendelkezése a jogintézmény céljával ellentétes. A „szórólapozás” lényegében csak a város egy szűk részén történt, s pontosan nem lehet megállapítani, hogy a szórólapok tartalmáról hány ember szerzett tudomást. Amennyiben a **Y** Hírlapban kellene közzétennie, hogy valótlan állított - amelyet egyébként most sem ismer el, mert csak az igazságot írta le - akkor 77 évesen valóban megszégyenülne, emellett a 415 000 fős **F** megyében megjelenő **Y** Hírlapot olvasó lakosság tudomást szerezne a szórólapon szereplő állításairól. Ez a

felperes jőhírneve ellen hatna, még akkor is, ha az alperes ezekrőł kijelenti, hogy valótlanágok. A bírőł gyakorlat is egységes abban, hogy ebben az esetben az ítélet tartalmáról annak a kőrnek kell tudomást szereznie, amely kőr a jogsértő magatartásról is tudomást szerzett. Az **Ö** és a B. út kőrnéki lakosság sem nagyságrendben, sem érintettségben nem vethető össze **F** megye kb. 417 000 fős lakosságával.

Az alperes szerint a törvényszék jogszabálysértően kötelezte őt sérelemdíj megfizetésére. Indítványozta, hogy az ítéletőábla rendelje el az igazságügyi elmeorvosszakértőł vizsgálatát azzal kapcsolatban, hogy a jelen perbeli cselekvőképesége tekintetében a beszámítási képesége korlátozott volt-e, illetve a tudatbeszűkülése mértéke mennyiben akadályozta őt az általános elvárhatóságnaak megfelelő magatartás tanúsításában. Amennyiben az ítéletőábla ezt a bizonyítást nem kívánja saját hatáskőrében lefolytatni, akkor az elsőfokú bíróság ítéletét helyezze hatályon kívül, és kötelezze a törvényszéket új eljárás lefolytatására, ennek keretében pedig igazságügyi elmeorvosszakértőł bizonyítás elrendelésére.

Az alperes hangsúlyozta, hogy meggyőződése valóság tartalmában megingathatatlan, tudja, hogy a szőrolapra az igazat írta le. A szőrolapozás célja az volt, hogy az önkormányzati jogsértés tekintetében - amely miatt az elműlt években több alkalommal is kűlönböző módokon, de mindig eredménytelenűl lépett fel - segítséget kérjen, és a meglévő területi problémákat azok megoldása érdekében nyilvánosságra hozza.

Az alperes szerint a felrőhatóság kérdése nem vizsgálható az adott helyzetben általánosságban elvárható viselkedésként, amennyiben a viselkedést tanúsító személy éppen e tekintetben korlátozott vagy kizárt beszámítási képeségű, és tudat-beszűkűlt állapotban van.

Az alperes „megbüntetésének” a jogszerűségéhez elengedhetetlen a felrőhatóság megalapozott és teljes kőrű vizsgálata.

Amennyiben a beszámítási képeségének hiánya és a tudatbeszűkülésének mértéke miatt a felrőhatósága hiányzik, akkor semmilyen szankciót tartalmazó jogkövetkezmény nem alkalmazható vele szemben, amennyiben viszont a beszámítási képesége korlátozott, illetőleg a tudatbeszűkülése nem teljes mértékű, akkor a felrőhatóságának a mértéke ezek figyelembevételével állapítható meg. Ez esetben az alperessel szemben alkalmazható jogkövetkezmény mint szankció csak a felrőhatósága megfelelő arányában alkalmazható.

Hangsúlyozta, hogy a felperest nem érte olyan hátrány, amelyet 500 000 Ft-tal kellene kompenzálni. Az alperes szerint egy világszerte ismert és mindenhol elismert, az átlagembert messze meghaladó ismertségű személy személyiségi jogait egy 77 éves, idős, beteg személy pár napig, szűk kőrnyezetben terjesztett szőrolapjai nem rendíthették meg, ezek a szőrolapok leginkább - mint ahogy azt az ítélet is tartalmazza - csodálkozást vagy nevetést váltottak ki az emberekből.

Megjegyezte, hogy a sérelemdíj alkalmazása ellenére sem tud az évtizedek óta fennálló meggyőződésén változtatni, az általa elmondottak, leírtak ugyanis valós tények, minden más elferdített állítás.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében - tartalma alapján - az alperes fellebbezésével szemben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A felperes szerint az alperes tudata átfogta, hogy a szőrolapok megszővegezése a valóságnak nem megfelelő. Az alperes magatartása helytelen voltával és annak következményeivel tisztában volt. A felperes jogszerűen tartja birtokban az alperes által

megjelölt ingatlanrészeket. Az, hogy az alperes ennek ellenkezőjében „megingathatatlanul hisz”, nem azonos azzal, hogy a belátási képessége ne terjedne ki a cselekedete helytelen voltára. Az alperes elsőfokú eljárásban tett perbeli nyilatkozatai nem voltak zavarosak vagy összefüggéstelenek, azok nem tartalmaztak a belátási képessége korlátozott voltára vagy a felróhatósága hiányára utaló kitételeket.

Megjegyezte, hogy az alperes minden bizonnyal anyagi megfontolásból kívánja vitatni a tényeket, hiszen az önkormányzattól kártérítést remél, a motivációját ez alapozza meg.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében - annak tartalma alapján - a felperes fellebbezésével szemben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, és megismételte az elégtételadás módját, illetve a sérelemdíj fizetésére kötelezését támadó fellebbezésében kifejtett álláspontját.

Az ítélet tábla a fellebbezéseket a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú ítéletnek a személyiségi jogi jogsértést megállapító, valamint az alperest a további jogértéstől eltiltó rendelkezéseit, a felperes fellebbezését teljes egészében alaptalannak, az alperes fellebbezését pedig részben alaposnak találta.

I. Elégtételadás

Az ítélet tábla álláspontja szerint a törvényszék helyesen döntött akkor, amikor az elégtételadás módját úgy határozta meg, hogy az alperest az ítélet jogsértést megállapító rendelkező részének az ítélet jogerőre emelkedését követő 15 napon belüli, a **Y** Hírlapban fizetett hirdetés formájában történő közzétételére kötelezte.

A Ptk. 2:51. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerinti elégtételadás körében a sérelmet szenvedett személy a megállapított jogsértés miatt és abban a tartalmi körben igényelhet elégtételt, amelyre a jogsértés vonatkozott azzal, hogy az elégtételadás módja tekintetében - a Legfelsőbb Bíróság PK 15. számú állásfoglalását analógia útján alkalmazva - a bíróság nincs kötve a kérelemhez; e körben az arányosságra és a végrehajthatóságra kell tekintettel kell lenni, előbbi kapcsán azt kell biztosítani, hogy az elkövetett jogsértésről azok értesüljenek, akik a jogsértő magatartásról is tudomást szereztek.

Az alperes a perbeli szórólapokat Sz-on az ún. **Ö** és a **B** út környékén, a **B** úti, a **L** úti buszmegállóban, a környék buszmegállóiban, a **K**nél lévő postánál, a **B** út belváros közeli részén, az **I** áruháznál és a **P** úti orvosi rendelőnél helyezte el; pontosan nem határozható meg, hogy azokat hány ember láthatta, illetőleg hány ember olvasta el.

Figyelemmel arra, hogy Sz-on plakátok kihelyezésére csak Sz, Városgondnoksága által és kizárólag az ún. plakátozó helyeken van lehetőség - amely helyek egyébként nem teljesen azonosak, nem „fedik le” azokat a helyeket, ahová az alperes elhelyezte a perbeli szórólapokat (lásd: Plakáthelyek ...on <<http://www....>>) - ezért a törvényszék jogszerűen döntött akkor, amikor akként rendelkezett, hogy az elégtételadást a megyei napilap egy számában, fizetett hirdetés útján rendelte el.

Ez az elégtételadási mód mindenben megfelel az arányosság és a végrehajthatóság követelményének.

II. Sérelemdíj

A Ptk. 2:52. §-ának (1) bekezdése szerint, akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire - különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára - a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni, azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

A Ptk. e szakaszához fűzött indokolás szerint „a sérelemdíj a személyiségi jogok megsértésének vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja és egyben magánjogi büntetése”, az e szakaszhoz fűzött kommentár viszont azt emeli ki, hogy a sérelemdíj vonatkozásában mindenképpen elkerülendő, hogy „a bírói gyakorlat a büntető elemnek adjon hangsúlyt, és egyfajta büntető kártérítés (punitive damages) irányába menjen el, mint pl. az Egyesült Államokban”. /Székely László: Sérelemdíj. In: Vékás Lajos - Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz. 1. kötet. Budapest, 2014. 174-175. oldalai/

Az ítéltábla álláspontja szerint a sérelemdíj kétségkívül szankció, azonban nem büntetőjogi, hanem restitutív (civiljogi) szankció, így az nem a jogsértő „megbüntetésére”, hanem a sértett életvitelében, személyiségének kibontakoztatásában elszenvedett hátrányoknak, a sértett társasági kapcsolatrendszerében és társadalmi presztízisében bekövetkezett töréseknek, valamint a sértett belső (lelki) egyensúlyában beállott kedvezőtlen változásoknak a kiegyenlítésére, kompenzálására szolgál. (Vékás Lajos: Parerga. Dolgozatok az új Polgári Törvénykönyv Tervezetéhez. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008. 172-173. oldalai)

A Ptk. 2:52. §-ának a (2) bekezdése szerint a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni.

A kártérítés két alapfunkciója, a kártérítési jog két fő célkitűzése a reparáció és a prevenció.

Az ítéltábla rögzíti, hogy a sérelemdíj elsődleges funkciója a jogsértés vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja, reparálása; e kompenzációs funkció mellett a sérelemdíj fizetésére kötelezésnek nyilvánvalóan lehet/van prevenciós funkciója is, ugyanis - mint minden szankciónak, úgy e szankciónak is - célja a jogsértéstől való távoltartás, „elriasztás” (a sérelemdíj megfizetésére kötelezés mint a jogsértőre hátrányos jogkövetkezmény ennyiben egyúttal represszív szankció is), azonban a sérelemdíj fizetésére kötelezésnek nem célja a jogsértő „megbüntetése”, ezért az ítéltábla mellőzi az elsőfokú ítélet 6. oldalának 6. bekezdésében foglalt azon megállapítást, amely szerint a sérelemdíj „a sérelmet okozó büntetésére is szolgál”.

Az ítéletábra eltúlozottnak találta a törvényszék által a felperesnek megítélt sérelemdíj összegét.

A Ptk. 2:52. §-ának (3) bekezdése szerint a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire - különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására - tekintettel, egy összegben határozza meg.

A jogirodalom álláspontja szerint a jogsértés súlya annak a megítélése, hogy a jogsértő mennyire távolodott el a társadalom által elvárt, elfogadott, de legalábbis tolerált magatartásformától. (Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015. 834. oldal)

Az alperes a valótlan, a felperes jóhírnevét és becsületét sértő állításokat is tartalmazó perbeli szórólapok kihelyezésével nem a megfelelő módját választotta annak, hogy a perbeli terület tulajdoni viszonyai, illetőleg a bérbeadása ellen „tiltakozzon”.

A jogsértés ismétlődő jellegével kapcsolatban az ítéletábra a Ptk. e szakaszának ezen fordulatához fűzött kommentárt tartja szükségesnek idézi, amely szerint az „ismétlődő jelleg” szempontja az Országgyűlés Alkotmányügyi Bizottsága által a zárószavazás előtt benyújtott módosító indítvány alapján került az elfogadott törvénybe. „Félreértésnek kell ezt a változtatást tekinteni, mert téves irányvételre ösztönöz, egy kimondottan büntetőjogi minősítő körülményt iktatva a törvénybe. Ez a változtatás ellentétes az eredeti koncepcióval.” /Székely László: Sérelemdíj. In: Vékás Lajos - Gárdos Péter (szerk.): i. m. 174-175. oldalai/

Nincs tehát jelentősége annak a felperesi hivatkozásnak, hogy az alperes „korábban rendkívül erőszakosan lépett fel” és a felperes cége által üzemeltetett parkoló kerítését előbb markolóval próbálta kiszedni, majd 2014. július 12-én elkezdte elbontani. Emiatt a **"B"** kft. feljelentette az alperest, akit a Székesfehérvári Járásbíróság 2015. július 13. napján jogerőre emelkedett, 26.Sze.8187/2014/4. számú végzésével rongálás miatt 10 000 Ft bírsággal sújtott. Ez a jogsértés (szabálysértés), illetőleg a perbeli, személyiségi jogi jogsértés semmilyen kapcsolatban nem áll egymással.

Az ítéletábra a felróhatóság mértéke vonatkozásában rögzíti, hogy az alperes a fellebbezésében alaptalanul érvelt azzal, hogy annak a kérdésnek a megválaszolása, miszerint a jelen perbeli cselekvőképessége tekintetében a beszámítási képessége korlátozott volt-e, illetve a tudatbeszűkülése mértéke mennyiben akadályozta őt az általános elvárhatóságnak megfelelő magatartás tanúsításában, olyan szakkérdés, amely csak igazságügyi pszichiáter szakértői bizonyítás elrendelése útján tisztázható.

A Ptk. 2:8. §-ának (1) bekezdése szerint minden ember cselekvőképes, akinek cselekvőképességét e törvény vagy a bíróság gondnokság alá helyezést elrendelő ítélete nem korlátozza.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint, aki cselekvőképes, maga köthet szerződést vagy

tehet más jognyilatkozatot.

Az alperes sem a perbeli szórólapok elkészítésekor, sem azok kihelyezésekor, sem az elsőfokú eljárás alatt nem állt gondnokság alatt (időközbeni esetleges gondokság alá helyezéséről az ítéletáblának nincs tudomása).

A Ptk. 2:9. §-ának (1) bekezdése értelmében semmis annak a személynek a jognyilatkozata, aki a jognyilatkozat megtételekor olyan állapotban van, hogy az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányzik.

A cselekvőképtelen állapot megítélése bírói mérlegelés eredménye, amelynek alapját az elmebeli állapot, a szellemi képesség megléte vagy teljes hiánya képezi. (BDT2009.1959.)

Az ítéletábla álláspontja szerint abból a tényből, hogy az alperes a perbeli terület tulajdoni, illetőleg használati viszonyait illetően nem fogadja el az ingatlan-nyilvántartás, valamint az elé tárt bérleti szerződés adatait, még nem következik, hogy a perbeli szórólapok elkészítésekor a - helyesen - belátási (és nem beszámítási) képessége teljesen hiányzott volna (ezt az érvelést elfogadva valamennyi, a keresettel érvényesített igény alaposságát „be nem látó”, el nem fogadó alperes belátási képessége hiányzónak lenne tekinthető).

A bíróságnak az alperesi felróhatóság vonatkozásában a Ptk. 1:4. §-ának (1) bekezdésében írtakból kellett kiindulnia, miszerint ha e törvény eltérő követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Az e rendelkezésben kifejezésre jutó vétkesség olyan polgári jogi fogalom, amelynek pszichológiai és társadalmi alapjai vannak.

„A polgári jog a jogsértésért való reparációs felelősség körében a vétkességet

- a) nem a jogsértő egyedi személyes tulajdonságai, képességei és körülményei szerint,
- b) nem egy minden jogalanyra egyformán kötelező teljesen általános és elvont zsinórmérték szerint,
- c) hanem tipizálás útján, az illető konkrét helyzetben általában elvárható magatartás alapján a különös síkján ítéli meg.” (Eörsi Gyula: Kötelmi jog. Általános Rész. Nemzeti Tankönyvkiadó, 25. kiadás változatlan utánnnyomása. Budapest, 2010. 279. oldal)

Az alperes a valótlan, a felperes jóhírnevét és becsületét sértő állításokat is tartalmazó perbeli szórólapok kihelyezésével nem a megfelelő módját választotta annak, hogy a perbeli terület tulajdoni viszonyai, illetőleg a bérbeadása ellen „tiltakozzon”, tehát magatartása felróható volt.

Az ítéletábla a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatásával kapcsolatban kiemeli, hogy e körben továbbra is irányadó és alkalmazandó az ítélkezési gyakorlat által a nem vagyoni kártérítés kapcsán kidolgozott szempontrendszer, amely szerint a személyiséget ért nem vagyoni sérelem kifejeződésként:

a) mozgáskorlátozottságban, csonkoltságban, torzulásban, egészségromlásban, a test szerveinek működési zavarai, bénulásban, a nemzőképesség csökkenésében vagy elvesztésében, fogamzó-képtelenségben stb. (testi változások);
b) személyiségzavarban, pszichikai fájdalomban, kisebbségi vagy megalázottsági érzés kialakulásában, lelki válságban stb. (lelki változások);
c) a személyiséget körülvevő társadalmi-természeti környezetnek a személyiségre hátrányos megváltozásában (környezeti hatások)" /Petrik Ferenc: Sérelemdíj. In: Petrik Ferenc (szerk.): Polgári Jog - Kommentár a gyakorlat számára (a 2013. évi V. tv., az új Ptk. kommentárja). I. kötet. Második könyv, harmadik rész. Budapest, 2013. 101. o.)

Ezen példálózó jelleggel felsorolt nem vagyoni sérelmek egy részének a jogsértésre visszavezethető bekövetkezését a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényen alapuló bírói gyakorlat a Pp. 163. §-a (3) bekezdésének első mondatában foglaltakat alkalmazva köztudomású tényként bizonyítottak fogadta el. (Lásd például a BDT2012. 2766., BDT2012. 2610. és BDT2007. 1599. szám alatti, illetve a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.606/2012/6., Pf.I.20.787/2012/7., Pf.I.20.031/2013/4. és Pf.I.20.243/2013/4. számú eseti döntéseiben köztudomású tényként bizonyítottak elfogadott immateriális sérelmeket.)

Az ítéltábla álláspontja szerint a jogalkotó ezt a bírói gyakorlat által kidolgozott ún. köztudomás-doktrínát emelte jogszabályi szintre akkor, amikor az új Ptk. 2:52. §-ának (2) bekezdésében kimondta, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

Mindezekből következően valamely személyiségi jog megsértésére alapított kereset esetén a személyiségi jogi jogsértést állító félnek - a Pp. 121. §-a (1) bekezdésének II. fordulatában írt tényállítási-kötelezettségéből is levezethetően - továbbra is meg kell jelölnie azt a konkrét nem vagyoni sérelmet (immateriális hátrányt), amely őt az állított jogsértő magatartás következtében érte.

A felperes nem vagyoni sérelemként (immateriális hátrányként) azt adta elő, hogy Sz-on ismert személy, továbbá országosan is ismert és elismert sportoló, akinek az életvitelét a szabálykövetés jellemzi, így különösen sérelmes volt a számára ennek a szórólaponak a megjelenése.

Az ítéltábla szerint köztudomású tényként bizonyítottak elfogadható immateriális sérelmet okoz, ha egy ismert és elismert sportolóról, aki egy vendéglőt is üzemeltet, a város több pontján kihelyezett szórólapon valótlannal azt állítják, hogy a vendéglőjét „illegálisan helyezte üzembe”, „semminemű engedéllyel” nem rendelkezik, illetőleg azt az ingatlant, ahol a vendéglő található, „erőszakkal, önkényesen vette igénybe.” Ez a felperes belső (lelki) egyensúlyában nyilvánvalóan kedvezőtlen változásokat idéz elő.

Az ítéltábla álláspontja szerint a perbeli jogsértés a felperesnek okozott, köztudomású tényként bizonyítottak elfogadható negatív lelki hatáson túlmenően a bizonyítás adatai alapján a felperes környezetére nem gyakorolt jelentős hatást.

S. J. tanú a vallomásában azt adta elő, hogy a szórólapot a **"B"** csárda vendégei nem

vették komolyan, már aki beszélt róla, nevettek rajta. Hetekig tartott, amíg ez a szóbeszéd volt. (10. sorszámú jkv. 3. oldal 11. bekezdése)

G. E. tanú vallomásaiban arra a kérdésre, hogy az emberek „elhitték-e a plakáton írtakat” előadta, hogy „megfordulhatott a fejükben, hogy igaz lehet, hiszen érdeklődtek tőlük, hogy ők mit tudnak. Ők mondták, hogy képtelenség egy ekkora éttermet engedély nélkül megnyitni, illetőleg, hogy ezeknek az engedélyeknek a meglétét ellenőrizni is lehet. Az emberek azért gondoltak a nem zörög a haraszt szokásos mondásra. Hosszabb ideig, pár hónapig is tarthatott, hogy szóba került az ismerősökkel ez a kérdés” (10. sorszámú jkv. 4. oldal 12. bekezdése, 5. oldal 1-2. bekezdései)

T. L. tanú vallomásaiban azt adta elő, hogy „1 hónap is volt, hogy ezek a szórólapok kint voltak”. A tanú „olyat nem hallott, hogy akár a felperesre, akár a csárdásra negatív jelzőt használtak volna, inkább nevetettek az alperesen. Nem hallott olyan kitételt sem, hogy esetleg mégis lehet a hirdetményben valami valóság.” (15. számú jkv. 2. oldal 8-9. bekezdései)

Az ítéletábra a hivatkozott szempontokat mérlegelve a felperes részére 200 000 Ft sérelemdíj megítélését tartotta szükségnek és elegendő mértékűnek az őt ért nem vagyoni sérelmek kompenzálására, ezért a törvényszék által 500 000 Ft-ban meghatározott sérelemdíj összegét 200 000 Ft-ra leszállította.

III. Elsőfokú perköltség

Az ítéletábra észlelte, hogy a törvényszék tévesen határozta meg a kereseti illeték összegét.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. §-ának (1) bekezdése alapján polgári peres eljárásban az illeték alapja - ha törvény másként nem rendelkezik - az eljárás tárgyának az eljárás megindításakor fennálló értéke.

Ha a fél egy perben érvényesít felróhatóságtól független személyiségvédelmi szankciókat és sérelemdíj iránti igényt, akkor a perérték és az eljárási illetékalap tekintetében ezek az igények egységes keresetnek minősülnek (EBH1999.94.; BH2001.367.), és az egyes kereseti kérelmek tárgyában számított perérték és illetékalap Pp. 25. §-ának (3) bekezdése, illetőleg az Itv. 40. §-ának (1) bekezdése szerinti összeszámítására nincs lehetőség. Ilyen esetekben, ha az érvényesített sérelemdíj tőkeösszege meghaladja a meg nem határozható perértéknél irányadó illetékalapot, úgy kizárólag ez a tőkeösszeg a pertárgy értéke, egyben az illeték alapja és ahhoz nem számítható hozzá a felróhatóságtól független szankciók iránti igényekre irányadó illetékalap.

Miután a felperes keresetében a felróhatóságtól független szankciók alkalmazása mellett 3 000 000 Ft sérelemdíj megfizetésére is kérte kötelezni az alperest, ezért a kereseti illeték összege az Itv. 42. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján helyesen 180 000 Ft (3 000 000 Ft 6 %-a).

A felperes elsőfokú pernyertessége 41,67 %-os mértékű (a megállapítás, az eltiltás, az elégtételadás vonatkozásában, illetőleg 200 000 Ft sérelemdíj erejéig lett pernyertes), pervesztessége pedig 58,33 %-os mértékű, ezért az ítéletábra az alperes által megfizetendő kereseti illeték összegét 75 000 Ft-ra felemelte, egyidejűleg kötelezte a

felperest, hogy az államnak az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívására fizessen meg 104 994 Ft kereseti illetéket.

Figyelemmel arra, hogy az elsőfokú pernyertesség-pervesztesség aránya között nincs számottevő különbség, ezért az ítélet tábla a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján akként rendelkezett, hogy a felek az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk tartoznak viselni.

Az ítélet tábla mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

IV. Másodfokú perköltség

Másodfokú perköltségként a feleket képviselő ügyvédek munkadíja, valamint a fellebbezési illeték merült fel.

Az ítélet tábla a feleket képviselő ügyvédek munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja és ugyanezen szakasz (5) bekezdése alapján állapította meg.

A fellebbezési illeték összegét az Itv. 39. §-ának (1) bekezdése és az Itv. 46. §-ának (1) bekezdése alapján a felperes fellebbezésével kapcsolatban (2 500 000 Ft 8 %-a =) 200 000 Ft-ban, az alperes fellebbezésével kapcsolatban (600 000 Ft 8 %-a =) 48 000 Ft-ban állapította meg.

A felperes fellebbezése teljes egészében alaptalannak bizonyult, az alperes fellebbezése pedig 27%-os mértékben eredményes és 73 %-os mértékben eredménytelen lett.

Mindezekre tekintettel a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése, valamint az Itv. 74. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) 13. §-ának (2) bekezdése és 15. §-ának (3) bekezdése értelmében az eredménytelenül fellebbező felperest mindösszesen 212 960 Ft fellebbezési illeték állam javára történő megfizetésére kötelezte, és megállapította, hogy az alperes utólagos teljes személyes költségmentességére tekintettel 35 040 Ft fellebbezési illetéket az állam visel.

A felperest mindösszesen 50 000 Ft másodfokú perköltség alperes javára történő megfizetésére kötelezte.

A teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Debrecen, 2017. május 19.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Bakó Pál s.k. előadó bíró, Dr. Pribula László s.k. bíró

hitelélül:

A kiadmány

tisztviselő